

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem n. dom na celo leto 2 gld. 50 kr., na pol leta 1 gld. 30 kr., na četrť leta 65 kr. — Narodina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez po-obne naročnine.

Posamezni listi dobe se v tiskarni in pri g. Novaku na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, nplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se našbene enkrat, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Pogodba z Ogerske, Padani in Jugoslavnii.

(Govor poslanca dr. L. Gregorčca v državnem zboru dne 20. dec.)

(Koniec.)

Sedaj pa dohajam k onim besedam Nj. ekscelence gosp. ministerskega predsednika, ki so nas najbolj iznenadile in napolnile z nezaupanjem. Nas Slovence je nagovoril, rekši: Gopôda moja! Nikakor ne koncesij le za izzivanje drugih! To pomenja za nas: Italijanov in Nemcev.

Ta izjava torej naj bi bila, kakor razumevajo stvar naši nasprotniki, s katero je hotel Nj. ekscelence zadeti v srce nas Slovence. Jaz in najbrže tudi moji jugoslovanski prijatelji smo tega mnenja, da imajo le tedaj prav »Tagespost« in naši nasprotniki, ako je hotel Nj. ekscelence reči: Odslej se bode vlada ozirala le na one jugoslovanske zahteve, koje odobrijo, dovolijo in potrdijo Italijani in Nemci.

Da, ako so imele tak pomen besede Nj. ekscelence, potem ne dobimo nič, prav nič. Kajti naši nasprotniki so povedali že o priliki celjskega dogodka, da je to zadnja koncesija; odslej ne smemo Slovenci dobiti niti najmanje koncesije.

To bi bilo čudno načelo, ako bi hoteli, da bode zadovoljenje narodnim potrebam zavisno od samovolje narodnih nasprotnikov. To bi bil tako nekako domač pripomoček, s katerim bi ministerstvo lahko odklonilo vse naše narodne zahteve. Oni, ki stoje nekoliko dalje, ne bi hoteli niti verjeti, kaj vse se pri nas označuje kot slovansko izzivanje. Najneznatnejše narodno gibanje z naše strani smatra se že kot napad na italijanski ali nemško narodno posest, kot izzivanje, kot napad in kot klicanje na »korajžo«.

N: pr. majhen slovenski otroški vrtec pri šolskih sestrah v Mariboru, slovenske družbine šole v Velikovcu, Trstu in Gorici, to so sama »izzivanja«. Potem nameščenje kakega slovenskega notarja, slovenskega učitelja, slovenskega uradnika nižje vrste — kajti v višjih vrstah so slovenski uradniki v Avstriji bele vrane —, potem zahtevanje po slovenskih tiskovinah, osnutje kakega posojilnega društva ali tiskarne, da, celô gledališke predstave pri šolskih sestrah v Celju so sama »izzivanja«.

Pa še nekaj v označenje razmer na Jugu. Nedavno se je nastanil v Celju neki umirovljeni polkovnik. Takoj je nastal ropot po nemško-nacionalnih listih, svarilo se je in pozivalo, naj se mož izključi iz vseh nemških krogov. Zakaj? Ker je Hrvat, ki se je na izzivalen način nastanil ravno v Celju, ne morda za to, da bi tam mirno užival svojo pokojnino, ampak zato, da pomnoži slovensko posadko in da oškoduje nemštvo! Take razmere so pri nas. Naj so naše narodne zahteve in predlogi še tako utemeljeni v postavah, nič ne pomaga, to je izzivanje, klicanje na »korajžo«.

Sedaj upajo naši nasprotniki, kakor je izuana »Tagespost«, da bode Nj. ekscelence gospod ministerski predsednik odslej pri presojevanju naših jugoslovansko-narodnih zahtev vsakokrat poslušal v prvi vrsti na izzivalni ropot v nemško-nacionalnih listih ter da bode na to odklanjal vse.

Gospodje se pač najbrže motijo v tem, te usluge jim ne napravi Nj. ekscelence gospod ministerski predsednik. Ali v oči bodeče in čudno je vendar to, da Nj. ekscelence gospod ministerski predsednik sluti ravno pri nas Jugoslavnih in nikjer drugje, da nam je le do praznega izzivanja pri stavljanju svojih narodnih zahtev. To je popolnoma krivo. Mi ne posezamo po tuji lasti, mi bi bili veseli, ako bi mogli zagotoviti svojo last. Mi nismo napadalci, mi smo napadani. Kdor hoče biti pravičen, mora priznati, da se pri nas sleherni dan dogaja pravljica o volku in jagnjetu, katero kali vodo volku, le da volk ni v našem taboru; kajti mi ne izzivljemo, ampak smo izzivani.

Po dokazih za to mi ni treba posezati v daljavo, kajti isti so kaj blizu. Nedavno temu še je predlagal poslanec Bareuther v proračunskem odseku, da naj se odpravi nova slovanska gimnazija, njega tovariš dr. Menger pa, da naj se ista vsaj preloži iz Celja v kateri koli drugi kraj. To smo občutili mi kot izzivanje.

V Gradcu so nam nekako skrivno, po noči, to je, brez vednosti namestnika barona Kùbecka, odvzeli edinega Slovincem pravičnega deželnega šolskega nadzornika, in na njega mesto so postavili strogo nemško-narodnega moža kot bojovitega šolskega nadzornika, ki je na novo razvnel šolski prepri na Štajarskem, o čemur še bodem govoril v podrobni razpravi.

Tako je dal na deželne stroške ustanoviti nemško šolo v nekem trgu Spodnje Štajarske za dva — reci dva — nemška otroka, vsi drugi šolski otroci so sramotno skupaj polovljeni slovenski otroci. To je res; in izveste v podrobni razpravi.

In kaj družega je nemški šulverein, nego bojovna družba, izzivajoča vse Slovence Avstrije? Tudi društvo Südmark v Gradcu ni nič boljšega; isto lovi na nič prišle slovenske kmete, da bi na posest istih delo nemške stranke. In v oči gled takim vidnim dejstvom hoté nam še govoriti o slovenskih izzivanjih!

In kaj naj rečemo o deželnih zborih, kjer smo mi Slovenci v manjšini? Kako postopajo z našimi poslanci v Gradcu, Celovcu, Poreču in Trstu? Deželni zbor štajarski je sedaj nepopolen, ker so slovenski poslanci moralno prisiljeni k izstopu. Še nikoli ni bilo Slovencev v deželnem odboru štajarskem; Hermann je bil Nemeč.

Tudi v deželnem šolskem svetu nismo še nikdar imeli slovenskega zastopnika. Je-li to pravično? Kako se postopa v Celovcu z našima dvema poslancema?

Dolgo, dolgo ju niso hoteli voliti v noben odsek. Razume se ob sebi, da v deželni odbor ni bilo nikdar nobenega. V deželni zbor v Poroču ne morejo hrvaški poslanci. Kadar-koli so izgovorili hrvaško besedo, pa so bili zasmehovani. Res je, to je bilo jako hudo izzivanje. Gosp. poslanec Nabergoj nam je tu pripovedoval optovano, kako so ga zasramovali v deželni zboru tržaškem. Ako torej g. ministerski predsednik sluti, da se kje dogajajo velika izzivanja, potem naj obrne svojo pozornost imenovanim deželnim zborom, kjer zaide v pravi gozd izzivanj, ki pa veljajo nam Slovincem in Hrvatom.

Leto za letom zahtevamo uradnikov in sodnikov, ki bi bili večji našemu jeziku v besedi in pisavi. Vedno zastoj. Zato pa nam pošiljajo ljudi, ki nas ne razumejo in nas vsled tega tudi ne marajo, nas zaničujejo, tu pa tam surovo zmerjajo, kakor sem to povedal tu v tej visoki zbornici v večih interpelacijah, toda vsakokrat zastoj: kajti dotični načelnik je že umel oprati svojega moža. V poročilih na ministerstvo je vsakdo opisan kot popolnoma nedolžen. Tem načelnikom tam doli se godi ravno tako, kakor v tej visoki zbornici ministru za deželno branbo. Le-ta je tako nesrečen, da nikdar ne more dognati, da se je kje grdo ravnalo z vojaki.

Pri nas na jugu ne bode poprej bolje, dokler ne pridejo drugi boljši možje na mesto sedanjih deželnih načelnikov v Celovcu, v Ljubljani in v Trstu. Sedanji se ne brigajo za naraščaj slovanskih uradnikov in bijejo z udanimi jim in od njih zavisnimi uradniki neumorno narodno vojno proti najlojalnejšim zahtevam Slovencev in Hrvatov. Vlada utegne gojiti najboje namene z nami, ali tam doli nam to malo koristi. Vse to naleta doli na odpor, ki deluje, četudi spretno pokrit, tem močneje.

Opozarjam vas v tem pogledu samo na Primorsko. V vojni zaradi uradnih tabel se je osrednja vlada popolnoma udala pred namestnikom Rinaldinijem. Italijanska irredenta je zmagala na vsej črti. Če bi bila torej kje potrebna železna roka, bila bi potrebna v Primorskem. Ta železna roka bi morala postaviti na mesto namestnika v Trstu celega avstrijskega moža, ki bi bil pri volji in bi imel pogum, da odkaže slovanski večini ono mesto, ki jej pripada radi nje števila in radi nje brezdvomne udanosti do cesarja.

Gospoda moja! Iz tega je razvidno, da nismo mi napadalci, ampak napadani, ne mi izzivalci, ampak izživani. Ne morem se spominjati, da bi bilo koje slovensko društvo kedaj vzelo in raznarodilo le eno italijansko ali nemško dete. Mi Slovenci smo pa že gotovo zgubili na tisoče otrok za Italijo in Germanijo, koji sami gotovo nista brez otrok. Nas Slovence preganja neka posebna zla usoda. Nekdaj so nam odjemali otroke Tatarji in Turki, sedaj nam jih jemljejo Italijani, Nemci in Madjari.

Ob koncu svojih izvajanj mi je zatrditi, da besede Nj. ekselence: »Nobenih koncesij le za izzivanje drugih« nimajo nobenega pomena, vsaj kolikor se dostaje nas Slovencev. Kajti mi smo še pri vsaki zahtevi, ki smo jo stavili v tej visoki zbornici, dokazali, da ta zahteva ni izšla iz želje po izzivanju in da ne more biti, ker sloneča na postavi, predmet izzivanju, smatranemu zaresno.

Tako bomo postopali tudi v bodoče. Da-li pa bode Nj. ekselence potem pokladal večjo važnost na našo zahtevo in postavlo ali pa na neopravičeni ropot o izzivanjih v nasprotnih časnikih, to nam pokažejo kmalu dejanja. Mi čakamo na dejanja in po istih uravnomo tudi svoje bodoče postopanje.

Cerkvene zadeve.

Polnočnica na Humu pri Ormožu.

Lani so naš milostivi knezoškof Mihael o priliki birmovanja na posebno prošnjo za sv. vero in etih okoličanov naše podružnice sv. Janeza Krstnika dovolili, da se sme zopet tukaj opravljati polnočnica, ki se je pred desetimi leti, vsled nepravilnega obnašanja nekaterih neprevidnih prebivalcev, ustavila.

Bilo je to veselje za stare in mlade, ko se je v nedeljo, dne 22. dec. v ormoški župnijski cerkvi označila na novo ta sv. maša. Na sv. večer pa so nam v večjo proslavo postavili naš g. nadučitelj Porekar, Zadravec Peter (Amerikanec) in domači dijaki v cerkvi prelepe jaslice, kakoršnih je redko kje videti. Že pred 10. uro zvečer se je začelo zbirati verno ljudstvo daleč iz okolice ter molilo v cerkvi rožni venec, in čakajoč »polnoček«, prepevalo zmes sv. pesmi. O polnočci je bila vsa cerkev lepo razsvetljena, naličeno polna, ko nastopijo čast. ormoški gosp. kaplan J. Menhart pred oltar opravljat toliko zaželjeno sv. daritev, pri kateri se je kaj navdušeno in lepo popevalo od občinstva in posameznikov.

Hitro po sv. opravi nastopijo domači šolarji okoli čarobno razsvetljenih jasic ter zapojejo Praprotnikovo pesem »O jaslice ljube« tako ganljivo, da je isto vse ljudstvo do konca poslušalo. Marsikatero oko se je v tem veselja rosilo. Zarano ob 6. uri je bilo drugo sv. opravilo, enako dobro obiskano in slovesno opravljeno.

Vse je bilo zadovoljno, veselo in srečno, da je lahko v bližini svojega doma opravljalo to imenitno pobožnost, ter zavedni hvaležnega srca v svojih molitvah niso pozabili milostivega knezoškofa, naših častitih gg. duhovnikov, in sploh vseh onih, kateri so nam to starodavno slovesnost tukaj zopet omogočili, ali jo na kateri koli način povišali. »Čast Bogu na visokosti in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje«.

Gospodarske stvari.

Štajarsko deželno železniško posojilo.

Pri javnem srečanju dne 2. jan. 1896 vpričo c. kr. vladnega zastopnika so se razdolžile naslednje številke dolžnih pisem 4% štajarskega deželnega železniskega posojila I, II. in III. serije: I. serije: a 1000 fl. štev. 1602, 2791; a 200 fl. štev. 7714, 7716, 8241, 8386, 8788. II. serije: a 1000 fl. štev. 3560, 3925; a 200 fl. štev. 9096, 9457, 9654, 9668, 9739. III. serije: a 1000 fl. štev. 4878, 5806; a 200 fl. štev. 10.031, 10.055, 10.411, 11.141, 11.734.

Od 2. jan. do 1. jul. 1895 so bila izžrebana in dozdaj še ne vzdignjena dolžna pisma: I. serije: a 200 fl. štev. 7104, 7468, 8006, 8327, 8333, 8416, 8506; II. serije: a 1000 fl. štev. 4061; III. serije: a 200 fl. štev. 10.595, 11.473. — Na ta dolžna pisma se izplačuje v 3 mesecih gledé na I. serijo v Gradcu pri deželni blagajnici in na Dunaju pri c. kr. priv. občini avstrijski zemljiški kreditni banki; gledé na II. in III. serijo pa tudi v Gradcu pri štajarski eskomptni banki in na Dunaju pri nižje-avstrijski eskomptni družbi.

Razpis. Za politična okraja Celje in Brežice, ter za politične okraje Maribor, Radgona in Slovenjgradec sta razpisani službi tehniških vodij državnih uredeb proti trsnu uši in državnih trsovni nasadov. Uradno bivališče vodij bode v Celju, oziroma v Mariboru, namčšenje pa se bode vršilo s pogodbo. Plače je 1000 gl.